

(המשך מעמוד 21)

תוכנית שעליה אתה יכול להמליץ? התשובה היתה שלילית.

פרס, שריהביטחון, הרגיש שלא בנוח. הוא קרא לרמטכ"ל, מוטה גור, וביקש ממנו להציג לו תוכנית אחרת. כל אותו זמן פעל מטה הקצ"ר כדי להכין תוכנית משלו. יסודות של תוכנית זו הוצגו באג"ם במהלך הדיונים. עכשיו פנה קוטר בטלפון אל שומרון: "נכון שיש לך תוכנית?". כשאשר זאת שומרון, הזמין אותו קוטר להציג אותה עוד באותו הערב, בשעה 6, לפני שריהביטחון. "תעבור רכבי", ביקש. התוכנית נועדה לביצוע במוצאישבת, כי למחרת היום, ביום הראשון בשבוע, 4 ביולי, עמד האולטימטום של החוטפים לפוג. כאשר הציג שומרון את תוכניתו, נאמר לו: "תמשיך". מאז התגלגלו ההכנות למיבצע עליפי תוכנית זו, שהייתה בתדהמה את העולם.

החוטפים הוחזקו בביתיהנתיבות הישן של נמליהתעופה. מסביבם היו החוטפים, ומסביב לבניין החיילים האוגדניים. התוכנית היתה להחרוץ אל תוך הטבעת הפנימית, להרוג את החוטפים ולאחר-מכן להתגבר על החיילים השחורים בחוץ.

הפעולה חולקה בין שלושה כוחות:

הכוח הראשון בפקודת יונתן נתיניה, שאילו הצטרף שומרון עצמו. היה עליו לבצע את החריצה עצמה במכונית מרצדס שחורה, בעלת חזות רישמית, שנועדה לעורר את הרושם כאילו אישיות בכירה, ואולי אירי אמין עצמו, בא לביקור. המכונית הובאה מהארץ במטוס.

הכוח השני היה של הצנחנים, ועליו היה לטהר את הטרימינל החרש, בקצה אחר של נמליהתעופה.

כוח שלישי, של גולני, היה אמור לטהר את המסלול ולהכניס את החטופים למטוס.

חלוקה זו נועדה לשתף את כל יחידות החי"ר במיבצע. זה היה אופייני לטיב שיקוליו של הקצ"ר.

הכל היה תלוי ביכולתו של המטוס הראשון לנחות מבלי לעורר חשד. הדבר היה אמור להיעשות באמצעות תחבולה: היצמדות למטוס אחר, שבואו לנמליהתעופה היה צפוי.

כשהוצגה התוכנית לפרס, שאל: "מהם הסיכויים להצלחה? כמה הרוגים יהיו?" שומרון השיב: אם המטוס יצליח לנחות מבלי לעורר חשד, יהיו סיכויי ההצלחה 100%. אם לא, עלולים להיות עד שלושה נפגעים.

מטוסי ההרקולס הגדולים כבר עמדו להמריא בדרך לפעולה והמועים כבר פעלו, כאשר הגיעו תצלומי-האוויר החיוניים,

דן שומרון עם קוטר: פסקדין מוות

שהראו את איזורהיעד. עד אותו הרגע, למשל, לא היה ברור איך מתחבר איזור ביתיהנתיבות הישן אל איזור הטרימינל החדש. על פי ההשערה נקבע שמוכרח להיות חיבור כזה. אך רק תצלומי האוויר שהגיעו ברגע האחרון, הראו את מיקומו של המסלול המחר.

על אף התיכנון המדויק, אין ספק שהפעולה היתה תלויה לא מעט במזל. לדן שומרון היה מזל.

הפעולה התבצעה בהצלחה מלאה כשכל הרכיבים השונים והמסובכים פעלו כשעון. היא היתה אמורה להתבצע ב-60 דקות, והושלמה ב-58 דקות. צה"ל היה במיטבו — כשהוא פועל ככוח קומנדו מעולה.

יונתן נתיניה — "יוני" — היה ההרוג היחיד של צה"ל בפעולה זו, שנשקאה מאז על שמו.

גיבוריהם היה דן שומרון, שבוכבו דרך באותו הלילה. מיישפחת נתניהו לא סלחה לו על כך. היא רופדת אותו עד היום.

פעולת אנטבה חשפה את שומרון לתיקשורת. אולם הוא סירב להיחשף. כשהפצירו בו לנסוע לארצות-הברית ולערוך שם מסע גדול של תעמולה, סירב. תחילה סירב גם להשתתף במסיבת העיתונאים הגדולה בתום הפעולה. הרמטכ"ל, מוטה גור, הכריח אותו להופיע.

הוא ירד למחתרת. הוא התחבא בבית גרושתו ובתו ולא יצא משם. כאשר היה צורך להצטייד במזון, הלכה מירי למכולת לברדה, מכיוון שלא היתה ידועה ברבים ויכלה לצאת לרחוב מבלי שיכירו את פניה.

אולם הוא לקח את גרושתו ובתו לחוות בסרט של מנחם גולן על אנטבה. "ישבנו והתפוצצנו מצחוק" אמרה מירי בבז על יצירה זו.

היורקת בג'היד

מאז פעולת אנטבה היתה דרכו המיקצועית של הקצין ברהמול סלולה. באוגוסט 1976 התמנה כמפקד אוגדה משוריית בסיני, ובפברואר 1978 כאלוף פיקוד-הדרום.

בתפקיד זה נכון לו קרב מסוג אחר. על פי הסכמהשלום עם מצריים, הגיע הזמן לפנות את מרבית חצי-האי סיני. שטח-הנסיגה כלל כמה התנחלויות ואת ג'הידק שהפך לסמל. המתנחלים הוריעו שיתנגדו בכוח. בין הדמויות במקום היתה "מזל היורקת", שקנתה לעצמה שם כאשר ירקה בפני שריהביטחון עוזר וייצמן.

כפעם הראשונה נבחן הכישרון הפוליטי של דן שומרון. הוא

שומרון, שהתמנה כמפקד המח"ש, היה מזוהה עם הדיעה שצה"ל התנפה יותר מדי, צבר יותר מדי שומן ואיכר את ייחורו כצבא קטן, יעיל ואיכותי. כבר ב-1980 התלונן פומבית על גיפוח התקנים. הוא קבע, בראיון עם זאב שית, כי בשבע השנים מאז 1973, גדל סגל-הפיקוד — מדרגת סרן ומעלה — פי שבעה, ומיספר תת-האלופים ב-100%. הוא הציע שגוף לא-צבאי יקבע את התקנים.

התבטאות זו הרגיזה את שריהביטחון דאז, מנחם בגין, שאסר מאז על האלופים מלהתבטא פומבית.

אולי הרגיזה את בגין גם אמירתו של שומרון, לאחר מכן, שאילו השקיע צה"ל את כוחו באימונים, ולא בלבנון, היה יוצא נשכר.

מחול השדים

ב ינואר 1985 התמנה שומרון כסגן הרמטכ"ל וכראש אג"ם. כלית ברירה, מצא את עצמו כמרכז מחול-השדים.

כבר ב-1983 הופיע שמו של שומרון בין המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, אחרי סיום תקופתו של רפול. מועמד אחר היה ינוש.

כוח ודיפלומטיה: אהוד ברק ודן שומרון בטכס סילוק המתנחלים מג'הידק

בתפקיד זכה "מוישה וחצי". ינוש פרש מהצבא, שומרון נשאר וקיבל כעבור-זמן את המחפ"ש. משה לוי לא מינה אותו לסגן הרמטכ"ל.

כמו רפול לפניו, התנגד גם לוי לשומרון. חילוקי הדעות היו מיקצועיים, ואולי היו חבושים בהם גם ניגודים פוליטיים ואידיאולוגיים.

רפול לא רצה בשומרון כביוש. בשעת הורה לצוות לטלפונים של שומרון, וגם לטלפון של סגן-שריהביטחון, מרדכי ציפורי.

כאשר החליט שריהביטחון רבין למנות את שומרון כסגן הרמטכ"ל, היה עליו לכפות את רצונו על משה לוי. אמיר דרורי הלך אז לשימרון פרס, ראשי-המשלה התורני, והטיף כאונוני נגר מינוי שומרון לתפקיד הסגן. היו אלה גורמות חדשות בצה"ל, שלא מצאו חן בעיני שומרון.

הוא הלך ליצחק רבין ואמר לו: "כל מה שאני רוצה הוא שלא להיות בתוך מחול-השדים הזה. תן לי את הסימן הכי קטן, ואני מסתלק."

כך נהג גם קודם לכן. כאשר נמסר לו שהוא עומד להתמנות כאלוף פיקוד-הדרום, נכנס לחדרו של רפול, שעמד באותה עת להתמנות כרמטכ"ל. "אם אתה לא רוצה בי כאלוף-הפיקוד, תגיד לי, ואני מסתלק מזה", אמר. רפול לא התנגד למינוי.

כך עשה גם כאשר עמד לקבל את המינוי כסגן-הרמטכ"ל. הוא ידע כי משה לוי העדיף סגן אחר. שומרון נכנס ללישכתו של לוי ואמר לו: "אם תגיד לי שאינך רוצה בי, אני לא מקבל את המינוי." לוי לא אמר זאת, אך נקבע כי תהיה "תורנות" בתפקיד סגן הרמטכ"ל, כדי "לנסות כמה מועמדים".

לפי שיטת זו, נטש שומרון באוקטובר 1986 את תפקיד הסגן הוטל עליו לעסוק במטכ"ל כבניין הכוח ושדה-הקרב העתידי. מחול-השדים לא הסתיים בזה.

כאשר התקרב מועד החלטתו של מושיהחצי, היה מנוי וגמור עם רבין למנות את שומרון. הרמטכ"ל עשה אז מעשה חסר-תקדים: הוא ביקש פגישה עם ראשי-המשלה, יצחק שמיר, ותבע ממנו למנוע את מינוי שומרון. הוא הציע למנות את אורי אור או את אמיר דרורי. שמיר סירב להכריע בניגוד לדעת שריהביטחון.

מאבק זה היה שיא חדש בתופעה שקנתה לעצמה נחלה בצה"ל: מילחמת הקליקות.

כל רמטכ"ל בנה לעצמו קליקה של קצינים שהיתה נאמנה לו אישית, והחזיר את חבריה לעמדות-המפתח בצה"ל. כל קצין בכיר ידע שאם ברצונו לעשות קאריירה, עליו להשתייך לקליקה זו או אחרת.

בימי כהונתו של מושיהחצי חגגה תופעה זו. בחסותו של

ניסה לשכנע תוך הפעלת כוח, ולהפעיל כוח תוך נסיונות-שיכנוע. השיטה הצליחה: בסופו של דבר נפתרה הבעיה מרצון.

המתנחלים עמדו דום וישרו את התיקוזה, יחד עם החיילים, ואחר-כך הסתלקו.

זה היה תקדים לקראת פינוי העיר ימית. אולם גם הפעם האיר המזל לשומרון: כאשר בא תורה של ימית, כבר לא היה שם. אחרי ארבע שנים סיים את תפקידו כאלוף-הפיקוד.

התפקיד של אלוף-הפיקוד היה פרשת-דרכים. שומרון, כמו כל קצין אחר המגיע לנקודה זו, צריך היה להחליט "מה הלאה". מי שאין לו סיכוי להגיע לכס הרמטכ"ל, מסיים בדרך-כלל את הקאריירה שלו במקום זה.

גם שומרון התחבט. פעם בשבוע שיחק כדורסל במכון וייצט (בשעתו היה חבר נבחרת-הכדורסל של אשדות-יעקוב, שתפסה מקום נכבד בליגה א') והיהרר על עתידו.

כעבור שנים סיפר על תקופה זו בחייו: "חשבתי על האפשרות לצאת לפנסיה, אחרי שרות-קבע בן 20 שנה. קסם לי הרעיון להסתובב בנעלי-ביבית או ללכת לדרוג דגים", אמר אז. "התכוונתי לפרוש מן הצבא לטובת התחום האקדמי ולהתחיל בלימודים אסטרטגיים. אבל העצה שקיבלתי מאלה שאת דעתם שאלתי, היתה: 'תישאר בצבא. הלימודים לא יברחו...'"

ואת היתה עצה טובה.

הוא נסע ללימודים בארצות-הברית, וחזר כמעט ישר למילחמת-הלבנון. גם הפעם היה לו מזל. באותה מילחמה אומללה וכושלת, שבה נהרסו הקאריירות של קצינים רבים — החל באביגדור ("ינוש") ברגל וכלה בעמוס ירון — בלט שומרון בהעדרו. הוא היה מפקד של עוצבה שלא הופעלה כלל.

ב-1985, כאשר צה"ל היה עדיין מסובך בלבנון, הוטל על שומרון תפקיד שהיה תפור לפי מידותיו. הוא התמנה כראש המפקדה של חילות-השדה (מפח"ש) — גוף שהקמתו התעכבה במשך שמונה שנים, בגלל התנגדותם של הרמטכ"לים, שחששו שמא יישמש מידיהם הפיקוד על הכוחות.

רק אחרי שרפול עזב את לישכת הרמטכ"ל, ניתן היה לבצע סוף-סוף את הרפורמה, שהביאה להקמת גוף זה. אמר אז שומרון: "בקרוב לא יבינו ככלל איך יכול היה הצבא להתקיים בלי זה". הוא צדק.

באותה השעה היה צה"ל עדיין מסובך בלבנון. אמר אז דן שומרון: "צה"ל אינו יכול לחסל את הטרור בלבנון. זה יוצר בעייה מוראלית. צה"ל הפך למטרה."